

Kağıt Denzinde Bankacılık

MLETR ve NCD Sözleşmesi çağında dış ticaretin finansmanı

Konşimento, bir bankanın dış ticaretin finansmanı işleminde elle tuttuğu en somut kanıttır ve hâlâ kâğıt üzerinde, kurye ile, günler içinde bir bankadan diğerine taşınıyor.

UNCITRAL'ın Elektronik Devredilebilir Kayıtlar Model Kanunu (MLETR) ve bunu tamamlayan Devredilebilir Kargo Belgeleri Sözleşmesi (NCD), bu kağıdın elektronik bir kayda dönüşmesinin önündeki hukuki engelleri kaldırmayı hedefliyor.

Bu yazı, kağıttan elektronik kayda dönüşümün bankalar için ne anlama geldiğini, maliyet, sermaye ve rekabet üzerinden sade örneklerle analiz ediyor.

Kağıt Denzinde Bankacılık

Bir dış ticaret işleminde değişimi gereken evrak sayısı 50 sayfaya, bu evrakın dolaştığı taraf sayısı 30'a kadar çıkabiliyor.(McKinsey & Company, 2022). Konşimento tek başına toplam belge maliyetinin yüzde 10-30'unu oluşturuyor. McKinsey'nin hesabına göre, elektronik konşimentoya küresel geçiş yılda 6,5 milyar dolarlık doğrudan maliyet tasarrufu ve 2030'a kadar 40 milyar dolarlık ilave ticaret hacmi yaratma potansiyeli taşıyor. ADB (Asia Development Bank) Trade Finance Gap Survey hesaplamalarına göre ticaretin finansmanı açığı toplam dünya ticaretinin %10'u olup 2,5 trilyon USD olarak tahmin ediliyor. Bahsedilen finansman açığının kapatılmasının dijitalleşme ile kapatılabileceğine inanılıyor.

Rakamlar bu kadar çarpıcıyken, bankacılık dış ticarete hâlâ neredeyse 19. yüzyıldaki gibi kağıt üzerinden yürüyor. Sorun bilgi eksikliği değil; sorun üç noktada yoğunlaşıyor.

Birincisi, kağıdın hâlâ hukuken "asıl" belge olması.

İkincisi, yapılandırılmış veriye dayalı bu yeni modele geçişin gerektirdiği teknik ve kurumsal altyapının henüz kurulmamış olması.

Üçüncüsü, dijitalleşmeyle ticaretin uçtan uca görünür hale gelmesinin, bankaların iç süreçlerini ve organizasyonunu nasıl değiştireceğinin henüz netleşmemiş olması.

Bu üç neden bir araya geldiğinde, hiçbir banka kağıda dayalı ticaretten tam olarak vazgeçemiyor.

Ucuz Finansmana Erişim: KOBİ'lerin Kısır Döngüsünü Kağıt Tarayarak Kırmak

Dijitalleşmenin en somut kazananı kim olacak? Büyük şirketler mi, yoksa KOBİ'ler mi?

ADB'nin verilerine göre KOBİ'lerin trade finance başvurularının yüzde 45'i reddediliyor; bu oran orta-büyük firmalarda yüzde 39'a, çok uluslu şirketlerde ise yüzde 17'ye düşüyor.

Reddin en büyük tek nedeni, yüzde 45 ile, yetersiz teminat; başvuruların yüzde 11-15'i ise bankaya göre "işlemeye değmeyecek kadar kârsız" bulunuyor. Daha da çarpıcısı: reddedilen KOBİ'lerin yüzde 47'si başka hiçbir finansman kaynağı bulamıyor (ADB, 2019 Trade Finance Gaps, Growth and Jobs Survey).

Bunun sonucu basit ama acımasız bir döngü: bir risk azaltım aracı (akreditif, teminat mektubu, aval) alamayan KOBİ, yeni ve tanımadığı bir alıcıya güvenle mal satamaz; elinde kalan tek seçenek, zaten güvendiği alıcılara açık hesapla satış yapmaktır. Nitekim küresel ticaretin yaklaşık yüzde 80'i zaten bu şekilde, akreditif ya da devredilebilir bir kıymetli evrak olmadan yürütülüyor (Wolfsberg Group / ICC / BAFT, 2017/2019).

Açık hesapta ödemenin hiçbir garantisi yoktur; alıcı ödemezse KOBİ'nin elinde hukuki bir güvence kalmaz. Bu da KOBİ'yi yeni pazarlara açılmaktan alıkoyar ve büyümesini sınırlar.

Bankaların bugün yaptığı OCR/yapay zekâ destekli evrak taraması bu döngüyü kırmıyor, çünkü kağıt hâlâ hukuken "asıl" belge olduğu için banka hem kağıt sürecini hem üzerine bindirdiği dijital katmanı aynı anda yürütmek zorunda kalıyor. Bu hibrit, mükerrer yapı maliyeti azaltmıyor, çoğu zaman ikiye katlıyabiliyor. Verimlilik kazanımı da bu yüzden sınırlı kalıyor.

Hukuki Zemin oluşurken Bankalar Hâlâ Mesafeli – Neden?

2025 ve 2026 gerçek bir dönüm noktası oldu. MLETR ilkeleri artık 13 ülkenin ulusal mevzuatına girdi — İngiltere, Fransa, Singapur, son olarak da Çin (UNCITRAL, 2026). Bunu tüm kargo dokümanları için tamamlayan UNCITRAL'ın Devredilebilir Kargo Belgeleri Sözleşmesi'ni (NCD) ise 2026'nın ikinci yarısında Gana'nın başkenti Akra'da imzalanacak.

Bankacı arkadaşlarımla yaptığım sayısız sohbette, teknolojinin geliştiğini, hukuki altyapının da oluştuğunu konuşuyoruz; buna rağmen "neden sınır ötesi ticaretin finansmanında dijital verilere geçmiyorsunuz ya da hazırlanmıyorsunuz?" sorusuna genellikle şu üç temel yanıt alıyorum:

Birincisi: "Biz zaten OCR ve yapay zekâ ile dijitalleştiriyoruz."

İkincisi, ve daha önemlisi: "Sermaye yeterlilik rasyomuza bir etkisi yok."

Üçüncüsü: "Yapılandırılmış ticaret verisine geçmek istesek bile, ne yasalar ne de muhabir bankalarımız buna hazır."

Bu üç cevabın hepsinde bir doğruluk payı var — ama üçü de eksik bir resim çiziyor. Şimdi bu üç cevabı tek tek inceleyelim.

"Biz zaten OCR ve yapay zekâ ile dijitalleştiriyoruz."

Doğru, OCR ve YZ dijitalleşmede bir adımdır ve süreçleri kolaylaştırır. Ama OCR sadece kağıdı okumayı otomatikleştirir; doğrudan dijital yani "yapılandırılmış ticaret verisi" ise kağıda olan ihtiyacı tamamen ortadan kaldırır. MLETR de kıymetli evrak için tam olarak bu hukuki zemini sağlıyor.

Bir PDF'den fatura numarasını çıkarmak ile faturanın, siparişin, sevkiyatın, gümrük beyanının ve ödemenin aynı işlem zincirinin parçaları olduğunu makine tarafından doğrulanabilir şekilde görebilmek aynı şey değildir.

Amaç yalnızca belgeleri dijitalleştirmek değil, ticaret belgelerindeki veri unsurlarını standardize ederek bunların tedarik zinciri boyunca yeniden kullanılabilmesini sağlamaktır.

Bu gerçekleştiğinde banka, sipariş, üretim, sevkiyat, gümrük, fatura, finansman, tahsilat ve ödeme zincirinin tümünü bütün hâlinde izleyebilir.

Bu, bankacılık açısından niteliksel bir değişimdir.

Yapay zekâ tarafında da durum farklı değil. OCR ile veri çıkarmak taşıma suyla değirmen döndürmek gibidir — kağıttaki verimsizliği aşmak için kullanılan yapay zekânın kendisi de yapılandırılmış büyük veriye ihtiyaç duyar.

Ayrıca, bugün bankalar iç değerlendirme, kredi skoreleme ve risk modelleme yapabilmek için veri toplamayı stratejik öncelik hâline getirdi. "Kârsız, maliyeti yüksek" denen trade finance ürünlerinden bankaların bir türlü vazgeçememesinin bir nedeni de budur. Çünkü yapılandırılmış ticaret verisi, bankanın kendi risk modellerini besleyen bir veri kaynağıdır.

Son olarak, bahsettiğimiz 2,5 trilyon USD'lik finansal açığı kapatmak yani pastayı büyütme için piyasanın en ince kılcal damarlarına kadar inmek gerekiyor. Tıpkı bugün en küçük bakkalın bile bir POS cihazına sahip olması gibi, en küçük KOBİ'nin bile güvenli bir ticaret, ödeme ve finansman sistemine

erişebilmesi mümkün olmalı. Bunun iki koşulu var: veriyi kullanmak ve maliyeti düşürmek. Kağıt üzerinde kalan bir süreç ikisini de imkânsız kılıyor.

"Sermaye yeterlilik rasyomuza bir etkisi yok."

Basel, bankaların ne kadar sermaye tutması gerektiğini belirleyen uluslararası bir çerçevedir. Amacı basit: banka ne kadar riskli iş yapıyorsa o kadar fazla sermaye tutmalı; böylece beklenmeyen bir kayıp geldiğinde banka bunu kendi sermayesiyle karşılar, mevduat sahibine ya da vergi mükellefine yük olmaz.

Bir kredinin ne kadar sermaye gerektirdiği iki parametreye bağlıdır: temerrüt olasılığı (PD – Probability of Default yani borçlunun ödeyememe ihtimali) ve temerrüt hâlinde kayıp (LGD Loss Given Default yani ödeyemezse bankanın alacağını ne kadarını kaybedeceği).

Borçlunun ödememe ihtimalini doğru tahmin etmek için bankanın, borçlunun gerçek ticari faaliyetine ve nakit akışına dayanması en sağlıklı yoldur. Teminat kalitesi ise LGD'yi belirler: borcunu ödeyemezse, iyi yapılandırılmış bir teminat (mal, konşimento, poliçe, teminat mektubu) bankanın olası kaybını azaltır, bu da tutulması gereken sermayeyi azaltır.

Bankaların Basel'e uyması ve Sermaye Yeterlilik Rasyosunu (SYR ya da Capital Adequacy Ratio) tutturması bir tercih değil, düzenleyici bir zorunluluktur. SYR'nin formülü aslında basit: bankanın sermayesinin, risk ağırlıklı aktiflerine (RWA) oranı. Banka sonsuz ve gönlünce kredi veremez - verdiği her kredi, borçlunun PD'sine ve teminatın LGD üzerindeki etkisine göre "ağırlıklandırılır"; bu ağırlıklı tutarların toplamı RWA'yı oluşturur. Basel III'ün asgari SYR eşiği yüzde 8; BDDK ise Türkiye'de bankalardan bunun üzerinde, yüzde 12'lik bir hedef SYR gözetmelerini istiyor.

Somut bir örnekle: bir banka bir firmaya 1.000 TL'lik kredi veriyor. Bu kredinin risk ağırlığı yüzde 100 ise (standart bir ticari kredi için tipik), RWA 1.000 TL olur; yüzde 12'lik hedef SYR'ye göre banka bu kredinin arkasında en az 120 TL sermaye tutmak zorunda. Aynı 1.000 TL'lik kredi, düşük riskli bir teminatla (örneğin iyi yapılandırılmış bir akreditif) verilmişse ve risk ağırlığı yüzde 20'ye düşüyorsa, RWA 200 TL'ye iner, gereken sermaye de sadece 24 TL'ye düşer. İşte tam olarak trade finance'in "az sermaye ile çok işlem yapma" argümanının matematiği budur.

Tam burada bankacıların dijitalleşmeye dair duruşlarındaki ikinci cevaba gelelim: "dijitalleşmenin sermaye yeterlilik rasyosuna etkisi yok." Bu, kısa vadede doğru. Basel Bankacılık Denetim Komitesi'nin 2024 raporu da dijitalleşmeyi büyük ölçüde bir risk yönetimi konusu olarak görüyor, sermaye çerçevesinde otomatik bir yeniden hesaplama önermiyor. Ama bankacıların bu cevabı eksik bir resim çiziyor, çünkü iki gelişmeyi gözden kaçırıyor.

Birincisi: dünya genelinde bankalar, standart/segment bazlı değerlendirmeden içsel, müşteri bazlı değerlendirmeye kayıyor. McKinsey'nin 2025 tarihli Global Banking Annual Review'una göre bankalar "geniş segmentasyondan bireyselleştirmeye (customer segment of one — 'tek kişilik segment') geçiyor, hiper-kişiselleştirilmiş, veri odaklı erişim sunuyor" (McKinsey, 2025). Bu değişimin yolu yapılandırılmış veriden geçiyor; kağıt üzerinde kalan bir süreç bu geçişi engelliyor.

İkincisi, ve daha temel olanı: SYR, bankanın kredi kararında önemli bir gösterge, ama tek gösterge değil. Bankaların sermayelerini optimize etmesi de gerekir. Burada devreye risk-ayarlı sermaye getirisi (RAROC) girer. Bankalar RAROC'u genelde iş kolu/ürün bazında hesaplayarak sermayelerini o ürünlere göre tahsis ederler ve bir ürünün, o ürüne tahsis edilen ekonomik sermaye başına ne kadar getiri sağladığını ölçer. Bankanın genelindeki özkaynak kârlılığı (ROE) da nihayetinde bu ürün bazlı verimlilikleri yansıtır, ama RAROC ürün ve işlem düzeyinde karşılaştırma yapmaya izin verdiği için trade finance gibi düşük marjlı ama düşük riskli ürünlerin gerçek değerini gösteren asıl araçtır. SYR değişmese bile, maliyeti düşürmek payı (net kârı) doğrudan büyütür, bu da RAROC'u iyileştirir.

Ama maliyeti düşürmenin yolu süreçlere yatırımdan geçer ve burada bankalar gerçek bir ikilemle karşı karşıya kalır. Trade finance çoğu bankanın toplam gelirinde küçük bir dilim olduğu için, kıt IT kaynakları arasında öncelik alamıyor; fırsat maliyeti mantığıyla hep ertelenen bir kalem oluyor. Bu, kısa vadede rasyonel görünse de aslında tehlikeli bir tuzak; çünkü bu yatırımı erteleyen banka aşağıda anlatılan iki nedenden – Muhabir ağı ve çapraz satış riski - dolayı zamanla oyunun dışında kalma riskiyle karşı karşıyadır.

Son bir nokta sermaye tarafını tamamlıyor. BIS'in referans çalışmasına göre trade finance ürünlerinde temerrüt oranı sadece yüzde 0,02, zarar oranı yüzde 0,01 — yatırım seviyesi kurumsal krediden bile düşük bir risk (BIS-CGFS Papers No 50, 2014). Bunun nedeni işlemlerin kısa vadeli (90-110 gün) ve kendiliğinden tasfiye olan (self-liquidating) yapıda olması: banka verdiği krediyi aylar içinde geri alıp yeniden kullanabiliyor. Sermaye uzun süre bir yerde kilitli kalmıyor, hızla devrediyor. Bu da az sermaye ile çok işlem yapabilmek anlamına geliyor.

Bu mantık o kadar güçlü ki, sektör pratiğinde MENA bölgesindeki bazı bankaların akreditifi neredeyse komisyonsuz açtığı biliniyor, çünkü ürünün kendisinden değil, getirdiği ilişkiden ve düşük sermaye maliyetinden kazanıyorlar. Trade finance'i sadece "işlem başına kâr" gözlüğüyle değerlendiren bir banka bu resmi kaçırıyor; asıl soru işlem başına kâr değil, sermaye başına ve ilişki başına getiridir.

"Yasalar ve muhabirlerimiz hazır değil."

Bankacıların üçüncü cevabı da haklı bir gözlem. Bir bankanın elektronik konşimento kabul etmesi tek başına yetmiyor; karşı taraftaki muhabir banka da aynı sistemi tanımalı, ilgili ülkenin hukuku da elektronik kaydı kağıtla eşdeğer saymalı. MLETR bugün sadece 13 ülkede yürürlükte, dolayısıyla birçok koridorda bu hazırlık gerçekten eksik.

Ama burada gözden kaçan şey şu: büyük bankalar bu boşlukta boş durmuyor. Trade finance'te lider büyük bankalar dijital altyapıya şimdiden yatırım yapıyor, MLETR'i erken benimseyen ülkelerde pilot işlemler yürütüyor. Bir banka bugün "muhabirim hazır değil" diyerek bekliyorsa, yarın o muhabirlik ilişkisinin kendisini kaybetme riskiyle karşı karşıya — çünkü hazır olan büyük bankalar, hazır olmayan küçük ve orta ölçekli bankaların payını devralıyor. Üstelik muhabir bankacılık ağı zaten küçülüyor: 2011-2019 arasında aktif muhabir banka sayısı yüzde 22 azaldı (BIS-CPMI, 2020). Daralan bir ağda "hazır değilim" demek, sırada beklemekten çok, sıradan düşmek anlamına gelebilir.

Çapraz Satış ve Kilitlenme Riski

Trade finance ürünlerinin kendi başına marjı dar olabilir, ama bu ürünleri kullanan firmaların bankada kullandığı diğer ürünler zengindir; döviz, nakit yönetimi, mevduat, kısa vadeli kredi gibi ürünler toplamda çok daha yüksek bir kârlılık yaratır. Trade finance burada çapraz satışın kritik bileşenidir ve bir firmanın ana bankası olma statüsünü kazandırır.

Trade Finance ürünlerinin eksikliğinde ne olur? bir bankanın rafında güncel bir trade finance ürünü yoksa rakip bankalar dijital, hızlı ve ucuz bir alternatif sunarken o banka hâlâ günler süren kağıt sürecinde kalıyorsa firma kredi limitlerini o rakip bankada tutmaya yönelir. Bu tek bir işlemin kaybı değildir; firmanın tüm bankacılık ilişkisinin kalıcı olarak rakipte kilitlenmesi (lock-in) demektir. Trade finance'i "kârsız" diye ihmal eden bir banka, aslında çok daha kârlı bir müşteri ilişkisinin tamamını kaybetme riskini göze alıyor demektir.

Banka Uyum Görevlilerinin Paranoyası: Fraud ve Yaptırım Riski ve Kağıdın Zaafı

Bankacıların üç cevabı maliyet ve sermaye eksenli itirazları kapsıyor, ama dijitalleşmenin en somut ve en acil faydası aslında dördüncü, çoğu zaman gözden kaçan bir alanda: dolandırıcılık ve yaptırım uyumu. ICC UK'nin değerlendirmesine göre, aynı ticari alacağın birden fazla bankaya teminat gösterilerek finanse edilmesi (çifte finansman) türünden dolandırıcılık küresel ticaret finansmanı piyasasının yaklaşık yüzde 1'ini etkileme potansiyeli taşıyor; bunun sadece yüzde 10'u gerçek zarara dönüşse bile yıllık tahmini zarar 5 milyar doları buluyor (ICC UK, 2022).

2020'de art arda patlak veren Hin Leong, Agritrade ve Phoenix Commodities skandalları bankalara toplam 5 milyar doları aşan zarar verdi; ABN Amro'nun emtia finansmanından tamamen çekilme kararı tek başına 21 milyar dolarlık bir finansman boşluğu yarattı (ICC UK, 2022).

Bu vakaların ortak paydası kağıdın yapısal zaafı: bir konşimento üç asıl nüsha hâlinde düzenlenir ve bu nüshalardan biri farklı bir bankaya ibraz edilerek aynı malın birden fazla kez teminat gösterilmesine imkân tanıyabilir. Sorun belgenin okunması değil — OCR bunu zaten çözüyor — aynı hak üzerinde birden fazla "asıl" nüshanın var olabilmesi. MLETR'in temelindeki "kontrol" kavramı tam olarak bunu hedefliyor: bir elektronik kayıt üzerinde aynı anda yalnızca tek bir kişinin münhasır kontrolü olabilir.

Yaptırım uyumunda ise resim daha karmaşık: Kpler'in yakın tarihli değerlendirmesine göre AIS vericisinin kapatılması ve açık denizde gemiden gemiye yük aktarımı gibi "gölge filo" faaliyetleri son bir yılda belirgin biçimde arttı; bu, belge katmanının ötesinde, fiziksel ve davranışsal izleme gerektiren ayrı bir risk katmanı (Kpler, 2025).

Öte yandan, MLETR/NCD belge katmanındaki sahteciliği daraltır, ama uyum ekiplerinin kontrol ettiği bu fiziksel ve davranışsal doğrulamanın yerini almaz. İkisi birbirini tamamlayan, ayrı katmanlar.

Sonuç

Bankacıların üç cevabı da tek tek doğru, ama üçü bir arada eksik bir tablo çiziyor. Dijitalleşme bugün SYR'yi değiştirmiyor, doğru; ama sermaye optimizasyonunu, müşteri erişimini ve rekabet gücünü değiştiriyor. Yasalar ve muhabirler her yerde hazır değil, doğru; ama hazır olan bankalar şimdiden ilerliyor, bekleyenler Pazar payını riske ediyor. OCR ile zaten dijitalleştiriliyor, doğru; ama kağıt hâlâ asıl belge olduğu sürece bu, maliyeti azaltmıyor, mükerrerlik yaratıyor. Ve dördüncü, genellikle en son akla gelen boyut olan fraud ve yaptırım uyumunda dijitalleşmenin katkısı hem en somut hem en ölçülebilir olanı: kağıdın "tek asıl nüsha" zaafından kaynaklanan milyarlarca dolarlık çifte finansman riski, tasarım düzeyinde ortadan kalkıyor — ama fiziksel ve davranışsal doğrulamanın (AIS izleme, saha denetimi) yerini almadığını da unutmamak gerekiyor.

MLETR ve NCD Sözleşmesi'nin sunduğu asıl fırsat, tek bir belgenin dijitalleşmesi değil, ticaretin gerçekliğinin gerçek zamanlı ve yapılandırılmış veriyle görünür hale gelmesidir. Bunu erken kavrayan bankalar hem maliyet hem risk hem de müşteri ilişkisinde kalıcı bir avantaj kazanacak. Geç kalanlar ise kağıdın görünmeyen maliyetini - yavaş sermaye devrini, tekrarlanan süreçleri, kaybedilen müşteri ilişkilerini - taşımaya devam edecek.

Kaynakça

- McKinsey & Company (2022), "The multi-billion-dollar paper jam: Unlocking trade by digitalizing documentation". <https://www.mckinsey.com/industries/logistics/our-insights/the-multi-billion-dollar-paper-jam-unlocking-trade-by-digitalizing-documentation>
- Asian Development Bank (January 2026), Demand for Trade Finance to Rise Amid Supply Chain Realignment—ADB Report, <https://www.adb.org/news/demand-trade-finance-rise-amid-supply-chain-realignment-adb-report>
- Asian Development Bank (2019), "2019 Trade Finance Gaps, Growth, and Jobs Survey", ADB Brief No. 113. <https://www.adb.org/sites/default/files/publication/521096/adb-brief-113-2019-trade-finance-survey.pdf>
- UNCITRAL, "Status: UNCITRAL Model Law on Electronic Transferable Records (2017)" (erişim: Ağustos 2026). https://uncitral.un.org/en/texts/ecommerce/modellaw/electronic_transferable_records/status
- UNCITRAL, "Working Group VI: Negotiable Cargo Documents" (erişim: Eylül 2026). https://uncitral.un.org/en/working_groups/6/negotiablecargodocuments
- FIATA (Aralık 2025), "UN General Assembly Adopts Landmark Convention Shaping the Future of Negotiable Cargo Documents". <https://fiata.org/n/un-general-assembly-adopts-landmark-convention-shaping-the-future-of-negotiable-cargo-documents/>
- BIS – Basel Committee on Banking Supervision (2024), "Digitalisation of Finance". <https://www.bis.org/bcbps/publ/d575.pdf>
- BIS – Committee on the Global Financial System, CGFS Papers No 50 (2014), "Trade finance: developments and issues". <https://www.bis.org/publ/cgfs50.pdf>

BIS – CPMI (2020), “New correspondent banking data – the decline continues at a slower pace”.

https://bis.org/cpmi/paysysinfo/corr_bank_data/corr_bank_data_commentary_2008.htm

ICC UK / Global Trade Review (Ekim 2022), “ICC UK urges action on digitisation in ‘wake-up call’ over fraud”.

<https://www.gtreview.com/news/global/icc-urges-action-on-digitisation-in-wake-up-call-over-fraud/>

Wolfsberg Group, ICC ve BAFT (2017/2019), “Trade Finance Principles”. [https://www.icc-france.fr/wp-](https://www.icc-france.fr/wp-content/uploads/2021/04/TradeFinance_icc-wolfsberg-trade-finance-principless-2017.pdf)

[content/uploads/2021/04/TradeFinance_icc-wolfsberg-trade-finance-principless-2017.pdf](https://www.icc-france.fr/wp-content/uploads/2021/04/TradeFinance_icc-wolfsberg-trade-finance-principless-2017.pdf)

Kpler (2025), “The new face of maritime risk: How deceptive shipping practices are redefining compliance”.

<https://www.kpler.com/blog/maritime-risk-deceptive-shipping-practices-redefining-compliance>

McKinsey & Company (2025), “Global Banking Annual Review 2025”.

<https://www.mckinsey.com/industries/financial-services/our-insights/global-banking-annual-review-2025>